

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Andreae Alciati Emblemata

Alciati, Andrea

Patavii, 1661

Pax. Emblema CLXXVII.

[urn:nbn:de:bsz:31-127360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-127360)

COMMENTARIUM

LEPHAS animalium terrestrium maximum, & aspectu horrendum, à magistro suo (quem Aristoteles elephantisten, Plutarchus elephantarchen appellat) sub freno ducitur, verberibusq; impetitur: nihilominus currum ille triumphalē trahit, scutum, & cetera arma projecta pedibus, concalcans.

Ergo bonum pacis nouit fera, namq; reiecto Marte, equi & iusti nunc uehit illa patrem.

TURRIGERIS humeris] Expreslit epitheton πυργωδεις, turribus oneratus. id est, πυργωδης Lege Plinū lib. 8. cap. 7. Lium lib. 7. decad. 4.

III

Dentis quoque barrus eburni] eburneis dentibus. Supra Emblemate 124. cuius epigraphe, In illandata laudates. mota est quaestio, utrum dentes, quibus ab utraque oris parte armatus est elephas, rectius dentes, an cornua dici deberent. Certè si locum Plinij diligenter perpendamus libro 8. cap. 6. ubi dicit, Elephantos, quam Pyrrhus Rex primū in Italiam duxisset, & in Lucanis uisit esēt, boues Lucas appellatos apparet pro cornutis, sicut boues, eos esse habitos. Inueni quoq; apud Pierium lib. 2. Hieroglyph. quod nulli animalium maiora neq; speciosiora cornua quam elephāto tribuat, Probat autem ex Pausania, qui omnino elephātum cornutum, facit, tum aliquorum animalium exemplo, quibus aut in supercilio, aut in naribus cornua nascantur: tum quod per aliquot annorum periodos corrupta decidāt, & noua suppullulent, igneq; molliantur, quod in dentibus haudquaquam fit; & quod in cranio oriuntur. Sed hæc rerum naturalium indagatoribus excutienda relinquimus. Vide Cæsar. Rhodigin. lib. 13. cap. 18 Plinium lib. 8. cap. 10.

Elephantum an cornua, uel dentes habeant?

II. In bellis

ELÉPHANTORVM in bellis vsum olim fuisse celeberrimum, supra Emblemate 124. diximus, & aliàs notius est, quàm vt confirmare opus habeam: unde apud plerisque pro belli symbolo positos reperio, vt hic etiam pro pace, diuersa tamen ratione & fine: Elephantus enim, qui equis in acie terrorem incutebat, qui sui horrendo spectaculo milites ipsos cōturbabat, quiq; eburneo dēte pugna tum hominū equos cortripiebat, pace parata, collum iugo suppositus, & Cæsaris currum triumphalem ad templum uehit, quasi agnoscens initam inter populos cōcordiā, ideoq; ad pacis munia obeūda sese subiiciens. Cæteriū non pratermisero Græcum hexastichon φιλίππικον, quod habetur lib. 1. Antholog. tit. εις πόλεμον, & hic Alciatus Latio reddit, sed περιφραστικῶς. εις επι πυργωδεις βραλαγγομάχας επι δηριν, ασχετος ορμαινει πυριδους ελεφας, αλλα θειβα σεilas βαδυν αυχλα προς ζυγοδισμς.

Elephantus in triumpho.

Typus Emblematis.

αντυα διορικει και σαρως εραντα. εγνωθ ειρήνης εθρη χαρι, εργαναριφας αρεος, ιυνομιης ανταναγει πατερα. id est:

Non iam turritus phalangibus pugnant in certamine

Indomitus irruit candentes habens dentes elephas:

Sed metu contrahens humilem ceruicem ad lora subiugia

Currum trahit Cæsaris diuini.

Nouit autem pacis etiam fera gratiam, instrumentis deiectis

Martis, equitatis vicissim uehit patrem, Non iam turritus, nec iam certando phalange

Indomitus dentes irruit hic elephas.

Contracta at ceruice metu, currumq; trahendo

Cæsareum, subdit mitia colla iugo.

Barrus] Cur elephas dicatur barrus, abundè supra diximus, emblem. citato.

Qui superare feroc] cuius vis maxima in bellis. Explicatius in Græco ο φαλαγγομάχας επι δηριν ασχετος ορμαινει. phalangibus pugnas, indomitus impetuose irruit ad pugnam cum phalangibus in acie stans.

Cæsareus currus] currum imperialem in triumpho uehit, subiugatus, & verbere conductoris sui adactus. Quando primū fuerint iuncti elephāti, docet Plinius lib. citato, cap. 2.

Vel fera cognosceit, &c.] bellua quamquam vasta & terrificata, se paci accommodat, vt olim belli vñibus se dederat. De particula, uel, quædam Alciatus noster ad l. 96. de verb. signific. §. prædia. Ponitur enim hoc loco pro etiā; quod Ciceroni familiare

miliare est: Vel pro nam, vt explicat Buxidius locum Teſentij Andr.

Vel hoc quis non credat, qui novit te abs te esse ortum?

IV. HOC quidquid est symboli intelligi licet de ferocissimis quibusque, & fortissimis belli ducibus, qui truculētos ipsi mores, & ferociam bellicam redempta pace deponunt: eoque fit, vt sese postea conuertant ad ea, quæ ad religionem, vel publicam civitatis administrationem pertinet: quæ quondam inter arma vel silebant, vel consopita penes; oppressa misero situ iacebant. Cassiodorus Variar. formul. lib. 3. epist. 1. populorum ferocia corda longa pace mollescunt. Hæc quidem ita enarrari velim, nisi malis Epigrammatis huius literam referri ad Iulij Cæsaris triumphum, de quo Suetonius agit. At enim cum ascēdisse Capitolium ad lumina quadraginta elephantis dextra atque sinistra lychnuchos gestantibus, idque in signum pacis bello partæ. Elephantis etiam Pompeium Magnum triūphasse testatur Plin. lib. 8. quod prius India victa à Libero patre factū memoratur. Seneca De vitæ breuitate cap. 14. ait, Metellū victis in Sicilia Peris triumphantem, vnum omnium Romanorum ante currum centum & viginti captiuos elephantos deduxisse. Et Capitolinus de Gordiano iunior: Quadrigæ elephantorum Gordiano decretae sunt, utpotē qui Persas vicisset, triumpho Persico triumpharet. Caterum quoniam de bellua illa, quæ quàm proximè ad humanam rationem accedit, adeo vt nō putem eā ab vilo alio animali bruto hac in parte superari, mētio incidit, quod nimirum pacem gentium cognoscat; omnis veterum testimonijs, quæ de elephātorum docilitate, fidelitate, diligentia, elementia, & si licet dicere, de illorum religione & pietate, alijsque affectibus propemodū humanis extant, vnum afferam exemplum, quod omnem historię fidem superat, de Hannone elephāto ab Emanuele Lusitanie Rege Leoni X. donō misso, de quo ita Pierius: Minimè hoc loco dissimulandū, quod super eiusdem Hannonis ingenio Michael Siluius Regis sui ad summum Pontificem Orator, summæ, vt nosti, vir integritatis, fideique sanctissimæ, atque alij narrare, remque multorum testimonio cōprobauerit. Cūm destinasset Rex Ema-

Iulij Cæsaris triūphus.

Seneca locus.

de triūpho elephāto historia.

quel cum Romam Pontifici Maximo donū ire, navi quā inscenderet iam instructa parataque ad profectiōnem, nullo vnquam pacto per aliquot dies fieri potuisse, vt Hanno vel duci se ad nauim, vel si quo modo adductas fuisset, eam vellet inscendere, vsq; adeo auerfabundus profectiōne huiusmodi reformidabat. Cum que Rex super ea re sollicitus admodum esset, magnisque sollicitationibus vnumquemque mutaret, qui deducendi asportandiq; Hannonis negotium susceperet, neque quisquam nomē profiteretur suum; insulurratum demū est regijs auribus, eius bellæ magistri dolo hæc arri, quippe qui puellæ cuiusdam amore perditus egrē fetret, se in tam longinquas regiones ablegari, proindeq; Hannoni persuasisset, ne se abduci pateretur: abuelēdam quippe cū in loca sterilia, inamœna & barbara, vbi ludibrio contumeliasque omnibus, tãquam hosticæ terræ animal afficeretur, neque victui, neque ornatui eius vel necessaria, vel commoda suffectura: longum adhæc iter & incommodum, & vatum maris æquor arandum, vt factus esset, in qua tunc erat terra quàm primum contructuari, quàm per tot viarum difficultates ad ærumnosissimam deniq; vitam peruenire. Rex hac re cognita, magistrum Hannonis ad se quàm primum accerteri iubet, seq; dolos eius cōperisse dicit: ageret itaque vt intra triduum Hano in nauim imponeretur, idque ni propere fieret, interminatus est actutum se hominem extremo supplicio affecturum, vt alijs exemplo esset, qui mandatis regijs fucum facere ausi essent. Hac Regis asperitate territus elephanti magister, cum nullam in cunctatione salutem intueretur, discipulam belluam aggreditur, docet se maleuolorum quorundam fraude subornatum, qui & felicitati vtriusque inuideret, & Regi optimo male obtemperantes essent; longè autem fecus rem habere, quàm illi mentiti essent. Siquidem non ad immania & effera loca profecturi essent, sed ad urbem orbis terrarum dominam, amœno loco sitam, vbi rerum deliciarumque omnium, quotquot vel auditissimi cuiusque cupiditate expecti possint, copia fertilissima redundaret: ibi esse Principem, cui totus penè terrarum orbis assurgeret, apud quem is in delicijs habendus esset, & tanquam luscimæ pul-